

Συστάσεις για την Πρόληψη και Διαχείριση της Έμφυλης Βίας

«Αυτή η δημοσίευση πραγματοποιήθηκε με την οικονομική υποστήριξη του προγράμματος DAPHNE III της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τα περιεχόμενα αυτής της δημοσίευσης αποτελούν αποκλειστική ευθύνη των συγγραφέων και δεν μπορούν με κανένα τρόπο να θεωρηθούν ως απόψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής».

Για Υπεύθυνους Χάραξης Πολιτικής

©Απρίλιος 2014

Δημιουργήθηκε από:

Μ. Παπαδακάκη, Ν. Ράτσικα,
Λ. Πελεκίδου, Ε. Βασιλάκη,
Μ. Ανηψητάκη, Μ.
Παπανικολάου, Ι. Χλιαουντάκης
*Εργαστήριο Υγείας & Οδικής
Ασφάλειας (ΕΥΟΑ, Τμήμα
Κοινωνικής Εργασίας, Τεχνολογικό
Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (ΤΕΙ) Κρήτης
ΕΛΛΑΔΑ*

S.J.L. Orozco, SS Zurriaga, E.
Navarrete

*Δημαρχείο Βαλένθιας-
Τοπικό Αστυνομικό
Τμήμα, ΙΣΠΑΝΙΑ*

I. Olsson, S. Calli, M. Sellgren

*Δήμος Ονγνάλας, Γραφείο
Υγείας & Κοινωνικής
Πρόνοιας, ΣΟΥΗΔΙΑ*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή	5
1.1. Τι πραγματεύεται αυτό το έντυπο.....	5
1.2. Ποιο είναι το πρόβλημα;	5
2. Το έργο WOMPOWER.....	6
3. Συστάσεις Πολιτικής	9
3.1 Γενικές αρχές χάραξης πολιτικής	9
3.2. Κοινωνία.....	11
3.3. Νομοθεσία.....	17
3.4. Εκπαίδευση.....	23
3.5. Υγεία	27
3.6. Υποστηρικτικές Υπηρεσίες	32
3.7. Έρευνα	35
4. Συμπεράσματα.....	37
5. Επιλεγμένες αναφορές.....	38

1. Εισαγωγή

1.1 Τι πραγματεύεται αυτό το φυλλάδιο

Ο κύριος στόχος αυτού του φυλλαδίου είναι να παράσχει συστάσεις πολιτικής και πρακτικής που μπορούν να ενημερώσουν την εθνική και Ευρωπαϊκή δράση και αναπτυξιακή πολιτική. Το φυλλάδιο αυτό εισάγει κατευθυντήριες γραμμές και συστάσεις προς τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής όλων των Κρατών-Μελών σε διάφορους τομείς όπως της κοινωνίας, της νομοθεσίας, της εκπαίδευσης, της υγείας, τις υπηρεσίες υποστήριξης και έρευνας, οι οποίοι θεωρούμε ότι είναι οι πιο σημαντικοί για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών. Αυτές οι συστάσεις βασίζονται στην υπάρχουσα βιβλιογραφία, καθώς και στα αποτελέσματα της έρευνας που έχει διεξαχθεί στο πλαίσιο του

1.2. Ποιο είναι το πρόβλημα;

Το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών

Η βία κατά των γυναικών είναι ένα παγκόσμιο ζήτημα. Παρακάτω αναφέρονται κάποιοι από τους ορισμούς που έχουν υποβληθεί από διάφορα διεθνή ιδρύματα για αυτό το φαινόμενο, προκειμένου να πλασιώσουν και να εξηγήσουν τις διαφορετικές μορφές που μπορεί να πάρει η δομική βία.

Ο ορισμός της Βίας Κατά των Γυναικών

Η Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου (1995) όρισε τη βία κατά των γυναικών, ως οποιαδήποτε πράξη βίας που βασίζεται στο φύλο η οποία προκαλεί ή είναι πιθανό να προκαλέσει σωματική, σεξουαλική ή ψυχολογική βλάβη ή πόνο στις γυναίκες, συμπεριλαμβάνοντας την απειλή για πραγματοποίηση τέτοιων πράξεων, του εξαναγκασμού ή της αυθαίρετης στέρησης της ελευθερίας, είτε εντός της δημόσιας είτε εντός της ιδιωτικής ζωής.

Η Βία Κατά των Γυναικών ως παραβίαση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Η βία κατά των γυναικών αποτελεί παραβίαση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, όπως του δικαιώματος στην ελευθερία και την ασφάλεια, όπως αναφέρεται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2000).

Η Βία Κατά των Γυναικών ως έκφραση της δομικής ανισότητας των φύλων

Η βία κατά των γυναικών είναι ένα δομικό φαινόμενο που γεννήθηκε από τις άνισες σχέσεις εξουσίας μεταξύ γυναικών και ανδρών στο πλαίσιο της πατριαρχικής κοινωνίας. Είναι μια έκφραση της ανδρικής εξουσίας και του τρόπου άσκησης αυτής, προκειμένου να αναπαράγουν και να διατηρήσουν τη θέση και την εξουσία τους πάνω στις γυναίκες. Ως εκ τούτου, είναι μια λειτουργικά οργανική βία για τους άνδρες και το πατριαρχικό σύστημα. Η Γενική Σύσταση Νο 19 της Σύμβασης για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW) ορίζει τη βία κατά των γυναικών ως τη «βία που στρέφεται εναντίον μιας γυναίκας επειδή είναι γυναίκα ή επειδή επηρεάζει δυσανάλογα τις γυναίκες».

Η Βία Κατά των Γυναικών μπορεί να πάρει διαφορετικές μορφές

Η ψυχολογική, σωματική, σεξουαλική, οικονομική και κοινωνική βία μπορεί να συμβεί τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό χώρο. Η Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης (2002), για την προστασία των γυναικών από τη βία αναφέρει ότι, η βία κατά των γυναικών περιλαμβάνει, αλλά δεν περιορίζεται από: «τη βία μέσα στην οικογένεια ή στο νοικοκυριό, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, τη σωματική ή ψυχική βλάβη, την συναισθηματική και ψυχολογική κακοποίηση, την σεξουαλική κακοποίηση και βιασμό, την αιμομιξία, τον συζυγικό βιασμό, τον συχνό ή περιστασιακό βιασμό των συντρόφων, τα εγκλήματα τιμής, τον ακρωτηριασμό των γυναικείων σεξουαλικών και γεννητικών οργάνων και άλλες επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές εις βάρος των γυναικών, όπως οι αναγκαστικοί γάμοι».

2. Το έργο WOMPOWER

WOMPOWER - Η ενδυνάμωση των γυναικών για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας μέσα από ένα ολοκληρωμένο υπόδειγμα εκπαίδευσης, υποστήριξης και συμβουλευτικής (Κωδικός έργου: JUST/2012/ DAP/AG/3008).

Οι συγκεκριμένοι στόχοι του έργου είναι:

- Έρευνα για τα εθνικά προγράμματα και νομοθεσίες που υπάρχουν στις Ευρωπαϊκές χώρες που συμμετέχουν στο έργο όσον αφορά στην έμφυλη βία, καθώς και έρευνα σχετικά με τις εμπειρίες βίας των γυναικών εντός του περιβάλλοντός τους.
- Ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου υποδείγματος για τις γυναίκες θύματα ή πιθανά θύματα συντροφικής βίας.
- Ανάπτυξη εκπαιδευτικού και ενημερωτικού υλικού για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, των επαγγελματιών που εμπλέκονται στην εκπαίδευση ενηλίκων στον τομέα της έμφυλης βίας, των δικαιωμάτων των γυναικών και της υπάρχουσας υποστήριξης που διατίθεται για την προστασία των γυναικών θυμάτων βίας.
- Οργάνωση σεμιναρίων και συνεδρίων ευαισθητοποίησης με την άμεση συμμετοχή της ομάδας στόχου και των σχετικών φορέων.

Τα κύρια αποτελέσματα του έργου είναι: Έκθεση αποτελεσμάτων της έρευνας, ολοκληρωμένο υπόδειγμα εκπαίδευσης, συμβουλευτικής και υποστήριξης συμπεριλαμβανομένης της διαδικτυακής πλατφόρμας για πληροφορίες και συμβουλευτική, εκπαίδευση και συμβουλευτική (διαπροσωπική και διαδικτυακή) που έχει οργανωθεί με τη συμμετοχή των γυναικών από την ομάδα στόχο, εκπαιδευτικό και ενημερωτικό υλικό για τις γυναίκες, τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους επαγγελματίες, σεμινάρια και συνέδρια ευαισθητοποίησης, DVD σχετικά με το έργο.

Το έργο έχει διάρκεια 2 χρόνια, με εκκίνηση την 1^η Ιανουαρίου του 2013 και λήξη την 31^η Δεκεμβρίου του 2014.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ιστοσελίδα:
www.srep.ro/wompower

Οι συνεργάτες του έργου:

Ρουμανικός Σύλλογος Δια Βίου Μάθησης
Συντονιστής – Ρουμανία <http://www.srep.ro/>

Ίδρυμα SURT. Ίδρυμα Γυναικών. Ιδιωτικό Ίδρυμα
Ισπανία <http://www.surt.org>

Τοπική Αστυνομία Δημαρχείο Βαλένθιας – Ισπανία
<http://www.policialocalvalencia.es/>

Όουλου Ξενώνας για την Μητέρα & το Παιδί – Φινλανδία
<http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/jasenyhdistykset/oulun-ensi-ja-turvakoti-ry/>

Εργαστήριο Υγείας & Οδικής Ασφάλειας (ΕΥΟΑ)
Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (ΤΕΙ) Κρήτης
<http://lahers.sevp.teicrete.gr/>

Καταφύγιο Γυναικών NPO- Εστονία
www.naistetugi.ee

Δήμος Ουψάλας
Γραφείο Υγείας & Κοινωνικής Πρόνοιας -
Σουηδία www.uppsala.se

Υποστήριξη Γυναικών & Πληροφοριακό Κέντρο
MARTA-Λετονία <http://www.marta.lv>

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφοράς
και Διάχυσης Αποτελεσμάτων Ευρωπαϊκών Έργων
(Ε.Ν.Τ.Ε.Ρ) – Αυστρία www.enter-network.eu

3. Συστάσεις Πολιτικών

3.1 Γενικές αρχές χάραξης πολιτικής

Όλοι οι άνθρωποι θα έπρεπε να είναι απαλλαγμένοι από τον φόβο της βίας. Τελικά, ο στόχος είναι ο καθένας να έχει την πλήρη απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το σημείο εκκίνησης για δράση κατά της ενδοοικογενειακής βίας θα πρέπει να είναι οι οδηγίες, οι συστάσεις και τα ψηφίσματα της ΕΕ, του Συμβουλίου της Ευρώπης και των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ). Σύμφωνα με τον ΟΗΕ, η βία κατά των γυναικών είναι: «κάθε πράξη έμφυλης βίας που οδηγεί σε σωματική, σεξουαλική ή ψυχική βλάβη ή πόνο στις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των απειλών για τέτοιες πράξεις, εξαναγκασμού ή της αυθαίρετης στέρησης της ελευθερίας, είτε στη δημόσια είτε στην ιδιωτική ζωή». Η βία κατά των γυναικών αποτελεί παραβίαση της σωματικής ακεραιότητας και των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων των γυναικών.

Η βία κατά των γυναικών, σε όλες αυτές τις εκφράσεις της, έχει από καιρό θεωρηθεί ως ένα προσωπικό θέμα. Ιστορικά, η βία των ανδρών κατά των γυναικών κατά κύριο λόγο θεωρείτο ως μια αποκλίνουσα συμπεριφορά ιδιωτικού χαρακτήρα, που ασκούνταν από άτομα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με προβλήματα κατάχρησης ουσιών ή/και ψυχικής ασθένειας ή ως αποτέλεσμα μιας δυσλειτουργικής σχέσης. Μιλώντας για τη βία στην σφαίρα του ιδιωτικού έχει αποτελεσματικά συγκαλυφθεί η δομική φύση της βίας. Αυτό συνέβαλε στο να αποκλειστεί το θέμα από την εθνική και διεθνή πολιτική και δημόσια συζήτηση. Η διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών αναφέρει ότι η βία προκαλείται από τις ιστορικά άνισες σχέσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών, στην οποία η διάκριση μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου χαρακτήρα έχει διαδραματίσει έναν σημαντικό ρόλο. Η διακήρυξη καλεί τα κράτη να καταδικάσουν και να καταπολεμήσουν τη βία κατά των γυναικών, καθώς και να δράσουν προληπτικά για την καταπολέμηση της βίας.

Η διακήρυξη τονίζει ότι η βία είναι ένας από τους κοινωνικούς μηχανισμούς που οδηγεί στη διατήρηση της υποτέλειας των γυναικών.

Για να εξασφαλιστεί η σωματική, ψυχική και σεξουαλική ακεραιότητα των γυναικών, είναι, επομένως, σημαντικό να αναγνωρίσουμε την έκθεση των γυναικών στη βία στα πλαίσια της κοινωνίας, μία βία η οποία - μέσω του φόβου - περιορίζει την ελεύθερη επιλογή των γυναικών και την πρόσβαση σε δημόσιους χώρους.

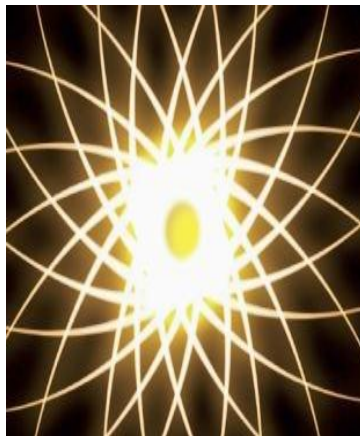
Μαζί με τις αλλαγές στην αντίληψη της βίας, τις εκδηλώσεις της, τις εκτάσεις και των αιτιών της, η διακήρυξη επίσης, κατέστησε ικανό, να αμφισβητούμε και να εργαζόμαστε με νέους τρόπους κατά της βίας. Πολιτικά μέτρα έχουν εισαχθεί, συμπεριλαμβάνοντας ένα υπόδειγμα αυξημένων προσπαθειών υποστήριξης και νομικής προστασίας των κακοποιημένων γυναικών. Η διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών αναφέρει, επίσης, μια σειρά από μέτρα τα οποία τα κράτη πρέπει να λάβουν, ώστε να προωθηθούν πολιτικές που αποσκοπούν στην εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών. Τις τελευταίες δεκαετίες, οι απόψεις έχουν αλλάξει ριζικά και η βία των ανδρών κατά των γυναικών αναγνωρίζεται σήμερα ως ένα παγκόσμιο κοινωνικό πρόβλημα και ένα σοβαρό πρόβλημα δημόσιας υγείας. Η βία των ανδρών κατά των γυναικών υπάρχει παντού και είναι παρούσα, ανεξάρτητα από την πολιτισμική ή θρησκευτική πεποίθηση, την εθνικότητα, τη σεξουαλικότητα, την κοινωνική τάξη ή την ηλικία. Η βία εμφανίζεται σε διαφορετικά πεδία και μερικές φορές μπορεί ακόμη να ασκηθεί ή να γίνει ανεκτή από το κράτος.

Σύμφωνα με το άρθρο 8 της Συνθήκης για την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ΕΕ πρέπει να προσπαθήσει σκληρά για να καταπολεμήσει όλες τις μορφές οικογενειακής βίας και τα Κράτη-Μέλη θα πρέπει να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να τιμωρήσουν τις πράξεις βίας και να προστατέψουν τα θύματα. Ωστόσο, η ΕΕ δεν νομοθετεί πάνω σε κοινωνικά ζητήματα, και σήμερα, δεν υπάρχει καμία νομική βάση για την ποινικοποίηση της βίας κατά των γυναικών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η βία είναι συνεπώς θέμα που αφορά το κάθε κράτος μέλος μεμονωμένα. Ωστόσο, η ΕΕ έχει θίξει το θέμα σε διάφορα έγγραφα πολιτικής και μέτρα ελέγχου τα οποία έχουν ως αφετηρία το γεγονός ότι η βία κατά των γυναικών είναι θέμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών.

3.2 Κοινωνία

Συστάσεις για την Έμφυλη Βία

Οι μελέτες δείχνουν ότι η βία των ανδρών κατά των γυναικών είναι συχνά επαναλαμβανόμενη, με την πάροδο των χρόνων τείνει να γίνεται πιο σοβαρή και οδηγεί σε περισσότερο αρνητικές συνέπειες για τις πληγείσες γυναίκες και τα παιδιά τους. Για τα παιδιά που αναγκάζονται να μεγαλώνουν σε ένα περιβάλλον όπου επικρατεί η βία, υπάρχει έντονο το αίσθημα της ανασφάλειας. Πολλά παιδιά είναι εκτεθειμένα ή αναγκάζονται να γίνουν μάρτυρες της βίας.

Η βία κατά των γυναικών είναι ένα ευρέως διαδεδομένο και αναγνωρισμένο κοινωνικό πρόβλημα το οποίο **δεν είναι απαντάται μόνο σε συγκεκριμένες κοινωνικές κατηγορίες γυναικών**. Ωστόσο, κάποιες ομάδες έχουν αναγνωρισθεί ως ιδιαίτερα ευάλωτες, όταν πρόκειται για την έκθεση στη βία. Αυτό αφορά τόσο τα ΛΟΑΤ¹ άτομα, τις νεότερες και μεγαλύτερες ηλικίας γυναίκες και επίσης, τις γυναίκες με αναπηρία, με προβλήματα κατάχρησης ουσιών ή με ξένα καταγωγή. Η **ευαλωτότητα** περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις: την έκθεση, τις συνέπειες και τις πηγές βοήθειας. Μια ομάδα ατόμων χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερα ευάλωτη στην περίπτωση που είτε είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένη, είτε το εν λόγω έγκλημα στο οποίο εμπλέκεται εγείρει ιδιαίτερα σοβαρές επιπτώσεις είτε δεν έχει τις ανάλογες πηγές βοήθειας ή την ευκαιρία να χρησιμοποιήσει αυτές τις πηγές για να αλλάξει την κατάστασή ή να κάνει το έγκλημα γνωστό. Η έννοια της ευαλωτότητας χρησιμοποιείται για να τονίσει πως τα άτομα που διαφέρουν από τα κοινωνικά αποδεκτά πρότυπα μπορεί να εκτεθούν στη βία και τις διακρίσεις, με τέτοιο τρόπο που να απαιτεί ιδιαίτερες προσπάθειες στήριξης.

¹ Λεσβιακά, Ομοφυλόφιλα, Αμφισεξουαλικά και Τρανσεξουαλικά (ΛΟΑΤ) άτομα

Το 1993, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών υιοθέτησε μια διακήρυξη σχετικά με τη βία κατά των γυναικών. Στην διακήρυξη αυτή, σημειώνεται **ότι η βία κατά των γυναικών αποτελεί εκδήλωση της κατώτερης θέσης των γυναικών σε σχέση με τους άνδρες**. Μια έκθεση του 2006 προς τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών περιέγραψε, επίσης, τη βία κατά των γυναικών ως ένα θεμελιώδες μέρος της δημιουργίας άνισων συνθηκών διαβίωσης των γυναικών και των ανδρών (Johnsson-Latham, 2008). Ακόμη και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο ψήφισμά του για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών το 2011, ανέδειξε την άμεση σύνδεση της έμφυλης βίας με την γενική έλλειψη ισότητας ανάμεσα στους άνδρες και στις γυναίκες σε παγκόσμιο επίπεδο: «Η έμφυλη βία κατά των γυναικών είναι ένα διαδεδομένο δομικό πρόβλημα σε ολόκληρη την Ευρώπη και παγκοσμίως. Περιλαμβάνει θύματα και δράστες όλων των ηλικιών, ανεξάρτητα από την εκπαίδευση, το υπόβαθρο, το εισόδημα ή την κοινωνική θέση, και συνδέεται με την άνιση κατανομή της εξουσίας μεταξύ ανδρών και γυναικών στην κοινωνία μας». Το ψήφισμα τονίζει ότι «ανησυχητικά υψηλός αριθμός γυναικών είναι θύματα έμφυλης βίας» και ότι η βία συμβάλλει στην αναπαραγωγή άνισων σχέσεων εξουσίας μεταξύ των δύο φύλων.

Η **έμφυλη σωματική, ψυχική και σεξουαλική βία** αποτελεί σοβαρό εμπόδιο για την ισότητα των φύλων και εμπόδιο για την πλήρη απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τις γυναίκες. Η σεξουαλική βία συμβάλλει επίσης, στην ανισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών στην κοινωνία (όχι μόνο στις στενές σχέσεις). Ο φόβος έκθεσης σε αυτή, περιορίζει τον χώρο στον οποίο τα κορίτσια και οι γυναίκες μπορούν να κινηθούν. Επιπροσθέτως, μέσω των αντιλήψεων της γυναικείας και ανδρικής σεξουαλικότητας, με τα κορίτσια και τις γυναίκες να περιορίζονται και να ελέγχονται όταν πρόκειται για σύναψη σεξουαλικών σχέσεων σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι τα αγόρια και οι άνδρες, γίνεται ορατή η άνιση αντιμετώπιση των δύο φύλων (Eliasson, 2008). Η έκθεση επισημαίνει ότι η βία των ανδρών κατά των γυναικών πρέπει να καταπολεμηθεί μέσω της προώθησης της σεξουαλικής ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών, συμπεριλαμβάνοντας τις δράσεις κατά των παγκόσμιων διακρίσεων ενάντια στις γυναίκες.

Λόγω του ότι η **έμφυλη βία επηρεάζει το σύνολο της κοινωνίας** (και τα δύο φύλα), πρέπει να αντιμετωπιστούν οι υποβόσκουσες αξίες και συμπεριφορές που συμβάλλουν στην εμφάνισή της για να προστατευθούν και να βοηθηθούν εκείνοι που έχουν πληγεί αυτή. Σε προληπτικό στάδιο, αυτό σημαίνει η εκμάθηση νέων συμπεριφορών και ο επαναπροσδιορισμός των αξιών και, ειδικότερα, να δοθεί έμφαση στα παιδιά και τους νέους. Υψηλή προτεραιότητα έχουν οι πολιτικές ισότητας των δύο φύλων.

Η βία κατά των γυναικών είναι

ένα παγκόσμιο πρόβλημα: αυτό συμβαίνει σε όλα τα μέρη του κόσμου, ανεξάρτητα από τις θρησκευτικές ή τις πολιτισμικές πεποιθήσεις. Ωστόσο, υπάρχουν διαφορές μεταξύ των χωρών, διαφορές οι οποίες αναδεικνύουν ακόμα περισσότερο τη σύνδεση της έμφυλης βίας με τις αντιλήψεις της κοινωνίας ως προς την ισότητα των φύλων. Ο ΠΟΥ σημειώνει στην έκθεση που εξέδωσε το 2005 για

την ενδοοικογενειακή βία, ότι η εμφάνιση της και η αντίδραση της κοινωνίας απέναντι σε αυτή, συνδέεται με το βαθμό οικονομικής ισότητας μεταξύ των φύλων, το επίπεδο αυτονομίας των γυναικών και των αντιλήψεων ως προς τους ρόλους των φύλων (García-Moreno, WHO, 2002).

Η βία **πρέπει να κατανοηθεί μέσα από μια διατομεακή προσέγγιση**, στην οποία το σύνολο των διαφόρων παραγόντων και θεωρήσεων πρέπει να ληφθούν υπόψη. Οι κοινωνιολογικές θεωρίες αποσαφηνίζουν την ανισορροπία της εξουσίας μεταξύ ανδρών και γυναικών και ισχυρίζονται ότι η βία έχει τις ρίζες της σε αυτή. Το γεγονός ότι η βία κατά των γυναικών τις περισσότερες φορές λαμβάνει χώρα στο σπίτι, και ο δράστης είναι συνήθως ένας άνδρας εντός της ίδιας της οικογένειας, είναι κάτι που συμβάλλει στο να παραμένει η βία αόρατη. Αυτό, με τη

σειρά του, αυξάνει την ευαλωτότητα των γυναικών και μειώνει την ικανότητα της κοινωνίας να τις προστατέψει. **Επίσης, οι γυναίκες συχνά εξαρτώνται από το δράστη, με αποτέλεσμα να είναι πιο δύσκολο για αυτές να μιλήσουν για τη θυματοποίησή τους** (Johnsson- Latham, 2008). Αυτό σημαίνει ότι ελάχιστα είναι τα εγκλήματα βίας που αναφέρονται στην αστυνομία και πολλές γυναίκες που βιώνουν κακοποίηση μένουν χωρίς υποστήριξη και βοήθεια. Μια σουηδική μελέτη έδειξε ότι μόνο το 20% των βίαιων εγκλημάτων που συμβαίνουν σε στενές σχέσεις αναφέρονται στην αστυνομία (Σουηδικό Εθνικό Συμβούλιο για την Πρόληψη του Εγκλήματος, 2009). Παρά τον μεγάλο αριθμό των περιστατικών που δεν αναφέρονται, η ευαλωτότητα των γυναικών είναι ευρέως διαδεδομένη. **Πολλές μελέτες σε χώρες της ΕΕ δείχνουν ότι πάνω από το 30% των γυναικών έχουν υποστεί βία από τον σύντροφό τους σε μια τρέχουσα ή προηγούμενη σχέση.**

Σε παγκόσμιο επίπεδο, τα στοιχεία είναι ακόμη υψηλότερα, όπως δείχνει η μελέτη του ΠΟΥ το 2005. Στις δέκα χώρες που συμμετείχαν στη μελέτη, η ευαλωτότητα κυμαίνεται μεταξύ του 15-71%. Η πλειοψηφία των χωρών που συμμετείχαν αναφέρει ότι το 30-60% των γυναικών που υπέστησαν βία, είχαν ενδοσυντροφική σχέση με το δράστη (Berglund, 2010). Τα κορίτσια και οι γυναίκες είναι, επίσης, ευάλωτες στη βία, όπου ο δράστης είναι άγνωστος ή απλά γνωστός. Αυτού του είδους η βία περιλαμβάνει μεταξύ άλλων το βιασμό και τη καταναγκαστική πορνεία, το εμπόριο κ.α. Σύμφωνα με τον ΠΟΥ, το ένα τρίτο του συνόλου των κοριτσιών και των γυναικών σε όλο τον κόσμο έχουν υποστεί σωματική βία και μία στις πέντε γυναίκες έχουν βιώσει απόπειρα βιασμού ή βιασμό, μία ή περισσότερες φορές (Johnsson-Latham, 2008).

Άνδρες και γυναίκες, αγόρια και κορίτσια, ανεξαρτήτου ηλικίας, σεξουαλικών προτιμήσεων, ταυτότητας φύλου ή έκφρασης φύλου, μπορούν να είναι εν δυνάμει θύματα κακοποίησης. Η βία μπορεί να λάβει χώρα και σε σχέσεις, πέρα από αυτές των ζευγαριών, όπως των γονέων, των θετών γονέων και μεταξύ των αδελφών. Ανεξάρτητα από την ηλικία, το φύλο, τις σεξουαλικές προτιμήσεις ή την εθνική καταγωγή, όλοι οι άνθρωποι πρέπει να έχουν το δικαίωμα στη σωματική ακεραιότητα, και στην ίση προστασία, στήριξη και βοήθεια, με βάση την ευαλωτότητά τους. Οι προσπάθειες για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας, πρέπει

να γίνονται από νομικής, κοινωνικής, οικονομικής και υγειονομικής σκοπιάς και κυρίως από τη σκοπιά του φύλου. Οι προσπάθειες πρέπει να επικεντρωθούν στις ανάγκες των ευάλωτων ατόμων, καθώς αποτελεί υποχρέωση του κράτους η ικανοποίηση των αναγκών για προστασία, υποστήριξη και φροντίδα.

Η ανδρική βία κατά των γυναικών είναι ένα διαδεδομένο κοινωνικό πρόβλημα σε όλο τον κόσμο και κάθε χρόνο πολλές γυναίκες υποφέρουν από αυτό. Η πιο κοινή βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών συμβαίνει στις συντροφικές σχέσεις, σε αντίθεση με τους άντρες, οι οποίοι είναι συνήθως εκτεθειμένοι στη βία από αγνώστους αυτουργούς εκτός σπιτιού. Υπάρχουν, βέβαια, άνδρες θύματα ενδοοικογενειακής βίας, αλλά ακόμα και εκεί συμβαίνει διάκριση λόγω φύλου. Οι γυναίκες, γενικά, υπόκεινται σε πιο σοβαρή βία η οποία επαναλαμβάνεται συχνά και εμπεριέχει περισσότερες αρνητικές συνέπειες από τη βία στην οποία εκτίθενται οι άνδρες (Σουηδικό Εθνικό Συμβούλιο για την Πρόληψη του Εγκλήματος, 2009).

Πεποιθήσεις σχετικά με το ότι οι γυναίκες έχουν μικρότερη αξία αποτελούν συχνά προϋπόθεση για τη βία των ανδρών κατά των γυναικών, ενώ η βία βοηθάει ενεργά στην αναπαραγωγή τέτοιων πεποιθήσεων. Η παγκόσμια κυριαρχία των ανδρών δημιουργεί, επίσης, δυσκολίες στις γυναίκες ανά τον κόσμο στο να αναφέρουν μια σωματική και σεξουαλική κακοποίηση λόγω του φόβου ότι δεν θα τις πιστέψουν. Αυτό σημαίνει ότι η βία των ανδρών κατά των γυναικών συχνά συνεχίζεται χωρίς να της αποδίδεται επαρκής προσοχή (Johnsson-Latham, 2008).

Η έκθεση στη βία επηρεάζει όλες τις πτυχές της ζωής και, ως αποτέλεσμα, δημιουργεί σοβαρά προβλήματα υγείας. Εκτός από σοβαρό τραυματισμό, υπάρχει επίσης μια ισχυρή σύνδεση μεταξύ της έκθεσης στη βία και την ψυχική ασθένεια. Κατάθλιψη, άγχος, διαταραχή μετα-τραυματικού στρες και διαταραχές του ύπνου είναι κοινά μεταξύ των γυναικών που εκτίθενται στη βία (Berglund, 2010). **Η αντίληψη ότι οι γυναίκες έχουν μικρότερη αξία έχει, επίσης, κοινωνικό-οικονομικές επιπτώσεις.** Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι γυναίκες έχουν χειρότερη κατάσταση υγείας, χαμηλότερες αμοιβές και καταλαμβάνουν περιορισμένο βαθμό θέσεων που έχουν να κάνουν με την λήψη αποφάσεων.

Η έκθεση στη βία της συντρόφου, εμπεριέχει επίσης ένα σημαντικό κίνδυνο, ότι **η γονική ικανότητα θα επηρεαστεί και τα παιδιά που βιώνουν τη βία ή γίνονται μάρτυρες αυτής θα υποφέρουν από σοβαρές συνέπειες**. Το παιδί ως μάρτυρας βίας ενάντια σε ένα στενά συνδεδεμένο, μαζί του, ενήλικα, βιώνει μία τρομακτική, επίπονη και πιθανώς τραυματική εμπειρία. Τα παιδιά μπορεί να υποφέρουν από την ενδοοικογενειακή βία, τόσο όταν είναι άμεσα εκτεθειμένα σε αυτή όσο και όταν είναι μάρτυρες αυτής. Τα παιδιά αυτά είναι επίσης, περισσότερο εκτεθειμένα στην άμεση βία και έχουν περισσότερες πιθανότητες να εκδηλώσουν συμπτώματα ψυχικής ασθένειας από τον υπόλοιπο γενικό πληθυσμό των παιδιών. Στις περιπτώσεις αυτές, όπου τα παιδιά είναι θύματα της κακοποίησης, ή έχουν πληγεί με άλλο τρόπο από τη βία, ειδική προσοχή πρέπει να δοθεί στις ανάγκες, τα δικαιώματα και την κατάσταση των παιδιών.

Επεξηγηματικές θεωρίες με την προοπτική του φύλου, υπογραμμίζουν ότι η βία κατά των γυναικών είναι η απόλυτη συνέπεια μιας άνισης κοινωνίας και ένα θεμελιώδες στοιχείο για τη διατήρηση της γυναικείας κατωτερότητας έναντι της ανδρικής υπεροχής. Η **κατωτερότητα των γυναικών δεν οφείλεται σε βιολογικούς παράγοντες**, αλλά στις κοινωνικές δομές που προσδίδουν στους άνδρες προνόμια και εξουσία. Μόνο με βάση το φύλο, οι άνδρες μπορούν να αναλάβουν ένα ρόλο που τους δίνει περισσότερα δικαιώματα από τις γυναίκες σε διάφορους τομείς (Eliasson, 2006). Αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές από την άποψη της **οικονομικής δύναμης**, όπου η γυναίκα είναι σαφώς υποδεέστερη, κάτι το οποίο συμβάλλει στην ενίσχυση, μεταξύ άλλων, των ανισοτήτων στην αγορά εργασίας. Οι γυναίκες αποκλείονται από πολλές επαγγελματικές κατηγορίες (Due & Billing, 1999) και συνήθως αμείβονται λιγότερο από τους άνδρες, ακόμα και όταν εκτελούν τα ίδια καθήκοντα με τους άνδρες.

3.3 Νομοθεσία

Συστάσεις για την Έμφυλη Βία

Εισαγωγή

Αυτή η ενότητα του φυλλαδίου παρουσιάζει μια σύνθεση ιδεών και συστάσεων που φαίνονται να είναι οι πλέον κατάλληλες, προκειμένου οι φορείς χάραξης πολιτικής των Κρατών - Μελών να έχουν τη δυνατότητα να υιοθετήσουν αντίστοιχες νομοθεσίες, με τους εξής σκοπούς: α) Την υιοθέτηση μιας κοινής γλώσσας που επιτρέπει τη διεξαγωγή μελετών σχετικά με το θέμα σε παγκόσμιο επίπεδο, β) την υιοθέτηση από κάθε χώρα κάποιων ελάχιστων και προοδευτικών νομοθετικών κριτηρίων.

1. Ορολογία

Να εναρμονιστεί η ορολογία που χρησιμοποιείται από τις χώρες σχετικά με τα παρακάτω:

- Έμφυλη βία
- Έμφυλη βία σε συναισθηματική σχέση
- Βία στο οικογενειακό περιβάλλον ή ενδοοικογενειακή βία.

Η έμφυλη βία: «Κάθε πράξη βίας που βασίζεται στο φύλο και οδηγεί ή ενδέχεται να οδηγήσει σε σωματική, σεξουαλική ή ψυχολογική βλάβη ή πόνο σε γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των απειλών για τέτοιες πράξεις, του εξαναγκασμού ή της αυθαίρετης στέρησης της ελευθερίας, είτε στη δημόσια είτε στην ιδιωτική ζωή».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Διακήρυξη των ΗΕ για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών, που εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών με το ψήφισμα 48/104, 20 Δεκεμβρίου 1993.

Η έμφυλη βία σε συναισθηματική σχέση: «Η βία η οποία, ως έκφραση διακρίσεων, ανισοτήτων και σχέσεων εξουσίας των ανδρών πάνω στις γυναίκες, ασκείται σε αυτές από εκείνους που είναι ή υπήρξαν σύζυγοί τους, ή με τις οποίες είναι ή έχουν συσχετιστεί βάσει παρόμοιων συναισθηματικών σχέσεων, ακόμη και χωρίς συμβίωση».

Η βία στο οικογενειακό περιβάλλον ή ενδοοικογενειακή βία: Περικλείει το δεύτερο ορισμό και κάθε άλλη πράξη βίας (σωματική, ψυχολογική, σεξουαλική, οικονομική, συναισθηματική...) που έχει ασκηθεί μέσα σε μια οικογενειακή σχέση, λαμβάνοντας υπόψη σε γενικές γραμμές (προγόνους, απογόνους, αδέρφια, συζύγους...), ανεξάρτητα από το φύλο και το γένος.

Είναι εξαιρετικά σημαντικό να επιτευχθεί αυτή η κοινή ορολογία, μέσω της οποίας θα επιτραπεί η ταξινόμηση των πράξεων που εμπίπτουν στο πεδίο της βίας, μαζί με τις συνέπειές τους και τα προφίλ των δραστών. Ο στόχος είναι να πραγματοποιηθούν επιστημονικές μελέτες πάνω στο φαινόμενο και, κατ'επέκταση, να βελτιωθεί η γενική προσέγγιση των πολιτικών που εφαρμόζονται στο πλαίσιο αυτής της σοβαρής μάστιγας. Αυτή η ανάγκη μιας ενιαίας ορολογίας αποτελεί μια από τις εκκρεμότητες των Κρατών-Μελών, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρώπης, της 8ης Μαρτίου 2010 (έγγραφο 6585/2010).

2. Η έμφυλη βία ως ειδικό έγκλημα

Τα εγκλήματα έμφυλης βίας πρέπει να λάβουν συγκεκριμένη κατηγοριοποίηση, ως δημόσια εγκλήματα (δεν απαιτείται η αναφορά από το θύμα προκειμένου ο δράστης να διωχθεί), συνοδευόμενα με προστατευτικά μέτρα και αυστηρές ποινές.

Αρχικά οι πράξεις βίας, οι απειλές, ο εξαναγκασμός, ακόμη και αν δεν αποτελούν μια συχνή συμπεριφορά, πρέπει να κατηγοριοποιηθούν. Παρόλα αυτά, προκειμένου να αντιμετωπίζονται ως δημόσια εγκλήματα, η αναφορά εκ μέρους του θύματος, της οικογένειας και τους φίλους ή τρίτα άτομα θα πρέπει να προωθείται με την ενθάρρυνση των δικτύων υποστήριξης του θύματος, πριν και μετά την καταγγελία.

3. Κανονισμοί για την προστασία των θυμάτων όπως ορίζονται στο νόμο

Οι βασικοί κανόνες για την προστασία της ευημερίας των γυναικών θυμάτων έμφυλης βίας πρέπει να ρυθμίζονται και να ορίζονται από τον Νόμο και τα Κράτη-Μέλη πρέπει να εξασφαλίζουν την εφαρμογή τους. Κριτήρια για κοινές κατευθυντήριες γραμμές των δικαστικών οργάνων πρέπει να εφαρμόζονται τακτικά για τους δικαστές, προκειμένου να εξοπλιστούν με την κατάλληλη γνώση για να επιτύχουν μια κοινή πορεία σχετικά με την διαδικασία και επίλυση των υποθέσεων. Αυτό συνεπάγεται μεγαλύτερη νομική ασφάλεια και ένα αίσθημα προστασίας για τα θύματα, σε αντίθεση με την ανομοιότητα στα κριτήρια, η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει ένα δικαστικό σώμα σε διαφορετική ανταπόκριση σε κάθε θύμα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Όλα αυτά υπόκεινται στα ελάχιστα κριτήρια όπως επισημαίνονται στην οδηγία 2012/29/ΕΕ του ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ και του ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για τον καθορισμό ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων εγκληματικών πράξεων, τα οποία αντικαθιστούν την απόφαση-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου.

4. Ειδικό Δικαστήριο

Τα περιστατικά έμφυλης βίας και ενδοσυντροφικής βίας, θα πρέπει να εξετάζονται από ειδικά Δικαστήρια σε όλα τα στάδια της δίκης. Για να γίνει αυτό, οι πρόεδροι των δικαστηρίων πρέπει να λάβουν ειδική εκπαίδευση εξειδίκευσης και ευαισθητοποίησης πάνω στην έμφυλη βία και τις συνέπειές της.

5. Ειδικές και γρήγορες δικαστικές διαδικασίες

Γρήγορες διαδικασίες δίωξης θα πρέπει να καθοριστούν, προκειμένου να αποφευχθεί διπλή θυματοποίηση και να αναζητηθεί ένα ευέλικτο σύστημα δικαιοσύνης για αυτές τις υποθέσεις, οι οποίες είναι τόσο επιζήμιες στη ζωή του θύματος.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Σύμφωνα με την ποιοτική έρευνα που διεξήχθη στο πλαίσιο του έργου WOMPOWER, είναι προφανές ότι τα θύματα έχουν αισθήματα φόβου, αυτο-ενοχοποίησης, απομόνωσης, ευαλωτότητας. Η εξαιρετικά μεγάλη και γραφειοκρατική νομική διαδικασία μπορεί να ενισχύσει όλα αυτά τα αισθήματα και να οδηγήσει σε μια δύσκολη διαδικασία αποκατάστασης και ενδυνάμωσης.

6. Αρμοδιότητες των Ειδικών Δικαστηρίων

Τα δικαστήρια που εξειδικεύονται στην έμφυλη βία και στην ενδοσυντροφική βία πρέπει να έχουν την εξουσία να αποφασίζουν σχετικά με αστικά ζητήματα που σχετίζονται με την υπόθεση, για παράδειγμα, τη φροντίδα και την πρόνοια των παιδιών.

Τα Ειδικά Δικαστήρια πρέπει να γνωρίζουν τα σχετικά περιστατικά που προκύπτουν από την εκδίκαση μιας υπόθεσης έμφυλης βίας: παραβίαση της περιοριστικής εντολής, η κακοποίηση του θύματος, οι απειλές που προκύπτουν από την αναφορά.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Το ερευνητικό έργο υπογραμμίζει ότι το πρόβλημα από το οποίο υποφέρουν τα θύματα είναι παγκόσμιο και μία από τις μεγαλύτερες ανησυχίες τους είναι τα αστικά ζητήματα που σχετίζονται με την επιμέλεια των παιδιών, τη διατροφή κ.α. Ο διαχωρισμός της διαδικασίας σε διάφορα δικαστήρια οδηγεί σε, σαφώς, λιγότερο σφαιρική άποψη για τον δράστη.

7. Ευρωπαϊκή Εντολή Προστασίας

Είναι απαραίτητη όχι μόνο η εφαρμογή της εντολής προστασίας στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών χωρών με σεβασμό της νομοθεσίας τους, αλλά, ταυτόχρονα, και η ουσιαστική δημιουργία ενός κοινού εργαλείου που θα χρησιμοποιείται από κάθε χώρα. Η εντολή προστασίας πρέπει να συνεπάγεται τόσο απο ποινικούς όσο και από αστικούς τομείς προστασίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η σύσταση αυτή έχει ως στόχο να προωθήσει την οδηγία 2011/99/ΕΕ του ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ και του ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με την Ευρωπαϊκή εντολή προστασίας.

8. Μη ένταξη των υποκειμενικών στοιχείων του εγκλήματος στο ποινικό δικαίο

Η ένταξη του ανδρικού σοβινισμού ή της πρόθεσης για κυριαρχία, πρέπει να απαλειφθεί από τη νομοθεσία για την έμφυλη βία, στην αυτή καθαυτή περιγραφή της εγκληματικής συμπεριφοράς, καθώς θα μπορούσε να δημιουργήσει προβλήματα στην συλλογή αποδεικτικών στοιχείων και άδικες νομικές αποφάσεις.

Αντίθετως, προσπαθώντας να συμπεριλάβουμε τους παράγοντες της έμφυλης βίας που σχετίζονται άμεσα με την ενθάρρυνση της ανδρικής κυριαρχίας ή του σωβινισμού εναντίον των γυναικών, οι δικαστές θα μπορούσαν να απαιτούν αποδεικτικά στοιχεία για τα κίνητρα του δράστη ώστε να επιβεβαιώνονται οι κατηγορίες.

Ακόμα κι έτσι, δεν πρέπει αυτό να ορίζεται σε νομική βάση. Για παράδειγμα, η Ισπανία είχε προβλήματα με τη σύνταξη του Άρθρου 1 του Ο.Ι. 1/2004 καθώς προσπάθησε να ορίσει το περιεχόμενο του νόμου, συμπεριλαμβάνοντας τα υποκειμενικά στοιχεία, κάτι το οποίο οδήγησε σε ένα νομολογιακό δόγμα μερικών Επαρχιακών Δικαστηρίων και απαιτούνταν αποδεικτικά στοιχεία για τα κίνητρα του θύτη. Η συμπερίληψη του όρου «για οποιονδήποτε σκοπό» καθιστά δυνατή την αποφυγή παρουσίασης αποδεικτικών στοιχείων, σε σχέση με την πράξη του θύτη. Είναι εμφανής η ενθάρρυνση για κυριαρχία και διευκρινίζοντας την με έκδηλο τρόπο, σε κάθε περίπτωση κακοποίησης, υποχρεώνει την παρουσίαση «ατράνταχτων» αποδεικτικών στοιχείων, ενώ, όπως προτείνεται θα μπορούσε να αποφευχθεί αυτό το είδος των αποδεικτικών στοιχείων.

9. Η περίοδος αναστολής για τους δράστες που έχουν αφεθεί ελεύθεροι

Θα έπρεπε η περίοδος αναστολής για όσους έχουν καταδικαστεί για έμφυλη βία, να είναι πιο εστιασμένη. Οι εξειδικευμένοι επαγγελματίες, όπως οι κοινωνικοί λειτουργοί, εγκληματολόγοι, ψυχολόγοι κ.α. θα πρέπει να έχουν την εξουσία να ελέγχουν το δράστη που είναι σε αναστολή, μέσω τακτικής παρακολούθησης και να αξιολογούν προληπτικά καταστάσεις ενδεχόμενου υψηλού κινδύνου.

10. Οι καταθέσεις των θυμάτων

Οι καταθέσεις των θυμάτων πρέπει να είναι εύκολα προσβάσιμες κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας, πιθανόν χρησιμοποιώντας τεχνολογικά μέσα. Είναι σημαντικό ο ειδικός κανονισμός για την έμφυλη βία να περιγράφει αυτή τη διαδικασία με σαφήνεια και πιστότητα. Πολλά από τα θύματα αρνούνται να καταθέσουν κατά τη διάρκεια της δίκης, επειδή δεν θέλουν να υποβληθούν σε συμπληρωματική θυματοποίηση με το να καταθέσουν μπροστά στον δράστη. Οπότε, ένας τρόπος για να γίνει η κατάθεση ευκολότερη, είναι η χρήση των νέων τεχνολογιών (π.χ. τηλεδιάσκεψη), οι οποίες εμποδίζουν τον κίνδυνο συνάντησης του θύματος με τον δράστη.

11.Υιοθέτηση Οδηγίας 2012/29 απο όλες τις χώρες

Το παρακάτω αποτελεί μια ειδική νομοθετική πρόταση αλλαγής για τις συμβαλλόμενες χώρες: Να γίνει μεταφορά των μέτρων που θεσπίστηκαν στην οδηγία 2012/29/ΕΕ του ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ και του ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, στις 25 Οκτωβρίου 2012, για τον καθορισμό ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων εγκληματικών πράξεων, όσο το δυνατόν πιο σύντομα. (Λήξη προθεσμίας στις 16 Νοεμβρίου 2015).

Επισημάνσεις οδηγίας:

- Να αναγνωρίζει τις γυναίκες θύματα έμφυλης βίας και τα παιδιά τους ως ανθρώπους που έχουν ανάγκη από ειδική υποστήριξη και προστασία λόγω του υψηλού επιπέδου κινδύνου δευτερογενής ή επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης.
- Ειδική μνεία: να αποφευχθεί η άσκοπη παραπομπή των θυμάτων από τη μία υπηρεσία στην άλλη

Τα κεφάλαια της οδηγίας που ακολουθούν είναι σημαντικά:

- Κεφάλαιο 2: Δικαιώματα των θυμάτων, υπό τον τίτλο «Πληροφόρηση και Υποστήριξη».
- Κεφάλαιο 3: Πώς να διαχειριστείτε την συμμετοχή των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες.
- Κεφάλαιο 4: Πλαίσιο της προστασίας των θυμάτων και αναγνώριση των θυμάτων που χρήζουν από ειδικές ανάγκες προστασίας.

Όλες αυτές οι έννοιες προβάλλουν την αναγκαιότητα των θυμάτων να ακουστούν και να λάβουν μια ανθρώπινη μεταχείριση, με ευαισθησία ως προς την τραυματική εμπειρία που βίωσαν και τον επιπρόσθετο πόνο που πιθανόν να προκαλέσει η ποινική διαδικασία.

3.4 Εκπαίδευση

Συστάσεις για την Έμφυλη Βία

Εισαγωγή

Η επένδυση στην εκπαίδευση, τόσο για τα αγόρια όσο και τα κορίτσια, με βάση ένα φυλετικό πλαίσιο έχει αναγνωριστεί ως το μοναδικό και πιο ισχυρό μέσο για την αυτοαναπτυξη και επίτευξη των αναπτυξιακών σταδίων για τις σημερινές και τις μελλοντικές γενιές των παιδιών. Η εκπαίδευση είναι ο πιο σημαντικός και καθοριστικός παράγοντας για την εθνική ανάπτυξη, με θετικές επιπτώσεις σε όλα τα άλλα μέτρα προόδου.

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος σε επίπεδο χάραξης πολιτικών ώστε υπάρχει ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο ευαισθητοποιημένο ως προς τα δύο φύλα. Ωστόσο, υπάρχουν περισσότερες εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που θα πρέπει να γίνουν, για τη διαχείριση της αποτελεσματικής πρόληψης και αντιμετώπισης της έμφυλης βίας. Μερικές χρήσιμες συστάσεις αναφέρονται παρακάτω.

Συστάσεις

- Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση πρέπει να προωθηθεί στις σχολικές τάξεις και πρέπει να είναι τεκμηριωμένη, ηλικιακά κατάλληλη, με θεωρητικό υπόβαθρο και επικεντρωμένη στην αντίληψη του εαυτού τους, στην αυτοδιάθεση του ατόμου και στην ανάληψη ατομικής ευθύνης και άλλα. Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση που θα καλύπτει όλο το φάσμα των πληροφοριών, των δεξιοτήτων και των αξιών θα καταστήσει τους νέους ανθρώπους ικανούς να ασκήσουν τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματά τους και να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με την υγεία και τη σεξουαλικότητά τους. Επίσης, θα δώσει ευκαιρίες εξερεύνησης των αξιών και συμπεριφορών του ατόμου και θα κτίσει τις

δεξιότητες λήψης αποφάσεων, επικοινωνίας και μείωσης κινδύνων σχετικά με πολλές πτυχές της σεξουαλικότητας. Η θετική ερμηνεία της σεξουαλικότητας είναι μέρος της σωματικής και ψυχικής υγείας.

- Η στερεοτυπική αντίληψη των ρόλων των δύο φύλων πρέπει να επεκταθεί σε όλες τις μορφές της εκπαίδευσης μέσω αναφοράς των προσόντων που δεν έχουν ανεπτυγμένα τα ίδια τα άτομα και οι γονείς τους, της οικογενειακής δυσλειτουργίας, των αρνητικών επιρροών από τους συνομήλικους, των δυσμενών συνθηκών διαβίωσης, και των ακατάλληλων κοινωνικών μηνυμάτων. Τα κορίτσια και τα αγόρια θα πρέπει να έρθουν σε επαφή με θετικά πρότυπα γυναικών του παρελθόντος και του παρόντος ως μια έγκυρη εκπαιδευτική προσέγγιση για την άρση των στερεοτύπων.
- Το εκπαιδευτικό υλικό, τα εκπαιδευτικά προγράμματα και οι μέθοδοι διδασκαλίας θα πρέπει να αναθεωρηθούν ώστε να υπάρχει ευαισθητοποίηση ως προς το φύλο, απαλλαγή από τα στερεότυπα και προώθηση στοιχείων που δίνουν έμφαση στη σημασία της ίσης συμμετοχής ανδρών και γυναικών στις δημοκρατικές διαδικασίες καθώς επίσης, να παρουσιάζουν θετικά πρότυπα και να εναντιώνονται στις έννοιες της ανισότητας και της ανδρικής βίας.
- Η ποιότητα παροχής της εκπαίδευσης επηρεάζεται έντονα από τη στάση, τη συμπεριφορά και τις δεξιότητες των εκπαιδευτικών στα σχολεία. Είναι απαραίτητη η κατάρτιση αυτών προκειμένου να εντοπιστούν και να εξαλειφθούν τυχόν προκατειλημμένες στάσεις και συμπεριφορές ως προς τα δύο φύλα, καθώς επίσης, να ρυθμιστούν πρότυπα συμπεριφοράς για το σκοπό αυτό.
- Οι προπτυχιακές, μεταπτυχιακές και η δια βίου μάθησης εκπαιδευτικές ευκαιρίες για τους ενεργούς επαγγελματίες πρέπει να προωθηθούν ως μέσα για την ανάπτυξη δεξιοτήτων, για την αναγνώριση και τη διαχείριση της ενδοσυντροφικής βίας και για να βρίσκονται σε ετοιμότητα να ανταποκριθούν σε τέτοιου είδους καταστάσεις. Η επαρκής κατάρτιση και εκπαίδευση των επαγγελματιών θα τους παρέχει τις δεξιότητες και την αυτοπεποίθηση που χρειάζονται για να εργαστούν αποτελεσματικά με τα θύματα της έμφυλης βίας. Τα προγράμματα

κατάρτισης θα πρέπει να παρέχουν τόσο στους άνδρες όσο και τις γυναίκες τα εργαλεία για την κατανόηση, την αντιμετώπιση και την αλλαγή των μεγάλων κοινωνικών συστημάτων μέσα στα οποία πρέπει να λειτουργούν ως επαγγελματίες.

- Λόγω της ευαίσθητης φύσης του προβλήματος, η παροχή φροντίδας προσαρμοσμένη στην κουλτούρα είναι ζωτικής σημασίας, όταν εργάζεται κάποιος με θύματα κακοποίησης. Για την παροχή φροντίδας η οποία θα είναι διαθέσιμη και προσαρμοσμένη στις ανάγκες του κάθε ασθενή και της οικογένειάς του, οι επαγγελματίες πρέπει να εξετάσουν τα πολλαπλά προβλήματα που τα θύματα ενδέχεται να αντιμετωπίζουν ταυτόχρονα (συμπεριλαμβανομένων των γλωσσικών φραγμών, των περιορισμένων πηγών βοήθειας, την ομοφοβία, τον εκπολιτισμό, τα θέματα προσβασιμότητας και του ρατσισμού).

- Οι Αρχές που εργάζονται για την πρόληψη και διαχείριση της βίας θα πρέπει να προωθούν προγράμματα εντός της υπηρεσίας τους ως ένα μέσο για την αύξηση των γνώσεων του προσωπικού σχετικά με την κακοποίηση, την αλλαγή των υφιστάμενων λανθασμένων συμπεριφορών κακοποίησης των γυναικών, και την ενίσχυση των ικανοτήτων για την αξιολόγηση, τον προσδιορισμό και την καταγραφή της κακοποίησης. Αυτό θα εξασφάλιζε τη συνέχεια της επαγγελματικής εξέλιξης. Οι Αρχές θα μπορούσαν να παρέχουν κατάρτιση και συνεχιζόμενα μόρια ιατρικής εκπαίδευσης (ανάλογα τον επαγγελματία) ως κίνητρο για τη συμμετοχή τους σε προγράμματα εξειδίκευσης. Όπως επίσης, πρέπει να

ενισχυθούν τα σεμινάρια κατάρτισης μέσω διαδικτύου.

- Διαδικτυακές βιβλιοθήκες θα πρέπει να δημιουργηθούν για να παρέχουν στους επαγγελματίες από όλο τον κόσμο άμεση πρόσβαση σε ερευνητικό και εκπαιδευτικό υλικό. Σε αυτές τις βιβλιοθήκες οι εκπαιδευτικοί θα είναι σε θέση να έχουν πρόσβαση και να ανατρέξουν σε προγράμματα σπουδών που μπορεί να χρησιμοποιηθούν στην τάξη, οι επαγγελματίες υγειονομικής περίθαλψης θα είναι σε θέση να βρουν οδηγίες για το πώς μπορούν να προσεγγίσουν τα άτομα που βιώνουν βία, οι δικηγόροι θα είναι σε θέση να εντοπίσουν πρότυπα καλών πρακτικών για τις εγχώριες περιπτώσεις βίας, κ.λπ. Με την παροχή πληροφοριακού υλικού που είναι εύκολα προσβάσιμο και εκτυπώσιμο, οι διαδικτυακές βιβλιοθήκες θα μπορούσαν να προσφέρουν ένα ευρύ σύνολο πηγών και να ενθαρρύνουν τους χρήστες να χρησιμοποιούν υψηλής ποιότητας, επιστημονικά επικυρωμένες πηγές για τη βελτίωση της γνώσης τους.
- Η διεπαγγελματική εκπαίδευση πρέπει να προωθείται ως μέσο για τη βελτίωση της διεπαγγελματικής συνεργασίας, καθώς και της υγείας/ευεξίας των ατόμων/εξυπηρετούμενων που βιώνουν τη βία. Η φροντίδα των θυμάτων είναι μια πολύπλοκη δραστηριότητα που προϋποθέτει ότι οι επαγγελματίες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, θα συνεργαστούν με ένα αποτελεσματικό τρόπο. Συνεπώς, χρειάζονται μια διεπιστημονική εκπαίδευση, μια πολυτομεακή επαγγελματική κατάρτιση και συμβουλευτική σε θέματα κακοποίησης και ενδοσυντροφικής βίας. Μια διεπιστημονική εκπαίδευση στη μελέτη των γυναικών θα πρέπει να περιλαμβάνει θέματα όπως οι ιδεολογίες του φύλου και οι απόψεις των γυναικών, οι κοινωνικοί ρόλοι, η εκπαίδευση, η οικογένεια, η οικονομία και η πολιτική. Πρέπει να σχεδιαστεί ένα υπόδειγμα για την παροχή κατάρτισης μέσω της συνεργατικής πρακτικής των παρόχων υγείας, ενώ χρειάζεται να ενσωματωθούν τα στοιχεία της έμφυλης βίας μαζί με τις σχετικές νομικές διατάξεις και διαδικασίες καθώς και με τις παρεμβάσεις της κοινωνικής εργασίας. Μέρος του υποδείγματος παροχής κατάρτισης θα είναι η διδασκαλία τεχνικών και η συζήτηση των ιδιαίτερων προκλήσεων της διεπιστημονικής συνεργασίας. Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης πρέπει να παρέχουν υποστήριξη στα μέλη των διαφόρων κλάδων για τη διεξαγωγή έρευνας από κοινού, την ανάπτυξη διεπιστημονικών μαθημάτων, και να ορισθεί από κοινού το περιεχόμενο του προγράμματος εκπαίδευσης στη βία.

3.5. Υγεία

Συστάσεις για την Έμφυλη Βία

Εισαγωγή

Μελέτες που βασίζονται σε επισκέψεις σε τμήματα επειγόντων περιστατικών των ΗΠΑ, και αλλού, έχουν δείξει ότι η συντροφική βία είναι μια σημαντική αιτία τραυματισμού στις γυναίκες (Fanslow, Norton, 1998).

Μελέτες με βάση τον πληθυσμό έχουν δείξει ότι το 20-75% των γυναικών που κακοποιούνται σωματικά από ένα σύντροφο προβαίνουν στην καταγγελία τραυματισμών, εξαιτίας της βίας, σε κάποια στιγμή στη ζωή τους (WHO, 2002). Παρόλα αυτά, ο τραυματισμός δεν είναι η πιο συχνή σωματική επίπτωση στην υγεία από την κακοποίηση του συντρόφου. Επιδημιολογικές και κλινικές μελέτες έχουν επισημάνει ότι οι σωματικά και σεξουαλικά βίαιες πράξεις από τους συντρόφους συνδέονται σταθερά με ένα ευρύ φάσμα αρνητικών αποτελεσμάτων για την υγεία, συμπεριλαμβανομένων των γυναικολογικών δυσλειτουργιών, τη δυσμενή έκβαση της εγκυμοσύνης, του συνδρόμου ευερέθιστου εντέρου, τις γαστρεντερικές διαταραχές, και διαφόρων συνδρόμων χρόνιου πόνου (McCaw et al, 2007).

Η συντροφική βία συνδέεται, επίσης, με σημαντικές βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες συνέπειες στην ψυχική υγεία των θυμάτων, συμπεριλαμβανομένης της κατάθλιψης, του άγχους, τις φοβίες, τη διαταραχή μετα-τραυματικού στρες, τις αυτοκτονικές τάσεις, και την κατάχρηση οινόπνευματος και ναρκωτικών (Thompson et al., 2003). Η κατάθλιψη και το μετα-τραυματικό στρες, τα οποία έχουν σημαντική συννοσηρότητα, είναι οι πιο διαδεδομένες επιπτώσεις στην ψυχική υγεία που ακολουθούν τη συντροφική βία (Golding, 1999). Μερικές κακοποιημένες γυναίκες μπορεί να έχουν χρόνια κατάθλιψη που επιδεινώνεται από το άγχος μιας βίαιη σχέσης, αλλά υπάρχουν επίσης ενδείξεις ότι τα πρώτα επεισόδια της κατάθλιψης μπορεί να προκληθούν από περιστατικά ενδοσυντροφικής βίας, και οι μακροχρόνιες ενδείξεις

κατάθλιψης περιορίζονται με τη μείωση αυτής (Campbell et al, 1999).

Οι υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης φαίνεται να αποτελούν μια μοναδική ευκαιρία για την έγκαιρη διάγνωση της ενδοσυντροφικής βίας. Παρά το γεγονός ότι τα θύματα φαίνεται να επιτρέπουν ερωτήσεις από τους παρόχους υγειονομικής περίθαλψης για την ενδοσυντροφική βία, ωστόσο οι γιατροί δεν αξιολογούν συστηματικά την έκθεση των ασθενών τους στη ενδοσυντροφική βία γεγονός που οδηγεί στο να παραμένει ανεντόπιστη. Συχνά, η αξιολόγηση της βίας δεν είναι τυποποιημένη. Αντ' αυτού, σε γενικές γραμμές, οι πάροχοι υγειονομικής περίθαλψης κάνουν τις δικές τους ιδιοσυγκρασιακές ερωτήσεις σχετικά με αυτή.

Η εγκυρότητα αποτελεί κύριο μέλημα, καθώς η έλλειψη ομοιομορφίας στις λεπτομερείς ερωτήσεις μπορεί να υποδηλώνει ότι μερικές γυναίκες ερωτούνται πολύ σχολαστικά από τους επαγγελματίες υγείας, ενώ άλλες γυναίκες δεν καταλαβαίνουν το νόημα των ερωτήσεων που καλούνται να απαντήσουν, ή οι ερωτήσεις υποβάλλονται με τέτοιο τρόπο ώστε ο επαγγελματίας υγείας να υποκινεί μία αρνητική απάντηση. Αν και υπάρχει κάποια αντίσταση στην χρήση και υποβολή τυποποιημένων ερωτήσεων για τη σεξουαλική βία, η έλλειψη τυποποιημένων εργαλείων ελέγχου προκαλεί ανησυχίες για την αξιοπιστία της αξιολόγησης των περιπτώσεων βίας (Stevens, 2007).

Επιπλέον, οι πάροχοι υγειονομικής περίθαλψης έχουν λάβει λίγες πληροφορίες σχετικά με το πώς τα ιατρικά αρχεία μπορούν να βοηθήσουν τα θύματα ενδοσυντροφικής βίας να προσφύγουν σε νομικές διαδικασίες κατά των κακοποιών τους. Συχνά δεν γνωρίζουν ότι οι αποδείξεις επηρεάζονται από ανεπαίσθητες διαφορές στον τρόπο που καταγράφουν τους τραυματισμούς (Isaac & Enos, 2001).

Συστάσεις

Οι επαγγελματίες της υγειονομικής περίθαλψης που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικούς χώρους υγείας πρέπει να είναι έτοιμοι να παράσχουν υπηρεσίες με ευαισθητοποίηση ως προς τα δύο φύλα. Οι ακόλουθες συστάσεις θα βελτιώσουν την πρόληψη του φαινομένου της ενδοσυντροφικής βίας καθώς και την αποτελεσματική διαχείριση στο χώρο της υγειονομικής περίθαλψης:

- Να δημιουργηθούν κατάλληλα εργαλεία για την εκτίμηση εκπαιδευτικών αναγκών, καθώς και διαδικασίες αξιολόγησης στους χώρους της υγειονομικής περίθαλψης, ώστε να κατανοηθούν οι προκλήσεις που προκύπτουν κατά την κατάρτιση των επαγγελματιών στον τομέα της υγείας και να προωθηθούν παρεμβάσεις για την αντιμετώπισή αυτών (Papadakaki et al, 2012).
- Τόσο τα προγράμματα εντός της εκάστοτε υπηρεσίας όσο και αυτά της δια βίου εκπαίδευσης θα πρέπει να ληφθούν ιδιαίτερα υπόψη στον μελλοντικό σχεδιασμό, προκειμένου να διασφαλιστεί η επικαιροποιημένη επαγγελματική γνώση και η υψηλή ποιότητα της επαγγελματικής απόδοσης (Papadakaki et al., 2013;2014).
- Η προπτυχιακή εκπαίδευση των επαγγελματιών στον τομέα της υγείας θα πρέπει να επανεξεταστεί προκειμένου να διασφαλιστεί η πρώιμη έκθεση σε πληροφορίες που αφορούν στην ενδοσυντροφική βία, μέσω της επέκτασης του σχεδιασμού του προγράμματος σπουδών, της ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων, του προσυμπτωματικού ελέγχου, της εκτίμησης των κινδύνων, της τεκμηρίωσης και των παραπομπών (Papadakaki et al., 2012; 2013a; 2013b; 2014).
- Πρέπει να αναπτυχθούν επαγγελματικά πρωτόκολλα, για τον εντοπισμό και τη διαχείριση της ενδοσυντροφικής βίας προκειμένου να βοηθήσει το προσωπικό υγειονομικής περίθαλψης στη λήψη ορθολογικών αποφάσεων που βασίζονται σε συγκεκριμένες επιλογές φροντίδας (Papadakaki et al., 2012; 2013a; 2013b; 2014).
- Εργαλεία ελέγχου πρέπει να αναπτυχθούν και να τυποποιηθούν για να ανταποκρίνονται επιτυχώς στο μεγαλύτερο αριθμό των θυμάτων που στο παρελθόν βίωσαν κακοποίηση. Θα πρέπει, επίσης, να είναι μεταφράσιμα σε διάφορες γλώσσες (Papadakaki et al., 2014).
- Η επαρκής ιατρική καταγραφή και τεκμηρίωση πρέπει να διασφαλιστεί προκειμένου να ενισχυθεί η τρέχουσα διαχείριση και συνέχεια της φροντίδας (Papadakaki et al., 2012; 2013a; 2014).

- Τα ιατρικά αρχεία, για τα θύματα ενδοσυντροφικής βίας, θα μπορούσαν να είναι πολύ πιο χρήσιμα για τις νομικές διαδικασίες, αν οι κλινικοί γιατροί μπορούσαν να ακολουθήσουν τις αρχές τεκμηρίωσης που αναφέρονται παρακάτω: α) λήψη φωτογραφιών των τραυματισμών που είναι εμφανείς ή υπάρχουν υπόνοιες ότι έχουν προκύψει από ενδοσυντροφική βία, β) η χρήση ενός χάρτη σώματος που να περιγράφει σε

- ποιο σημείο παρατηρήθηκε ο τραυματισμός, γ) η επακριβή καταγραφή της μαρτυρίας του ασθενούς εντός εισαγωγικών ή να γίνει η χρήση φράσεων όπως "ο/η ασθενής δηλώνει" ή «ο/η ασθενής αναφέρει", δ) η αποφυγή φράσεων όπως «ο/η ασθενής ισχυρίζεται» ή «ο/η ασθενής επικαλείται," που υποδηλώνει αμφιβολία σχετικά με την αξιοπιστία του ασθενούς, ε) εάν οι παρατηρήσεις του κλινικού γιατρού έρχονται σε αντιπαράθεση με τις δηλώσεις του ασθενούς, ο γιατρός θα πρέπει να καταγράψει την αιτία της διαφοράς, στ) η περιγραφή του ατόμου που κακοποίησε τον ασθενή να καταγράφεται εντός εισαγωγικών για να φαίνεται ως δήλωση, ζ) να αποφεύγεται η σύνοψη της κατάθεσης για την κακοποίηση του ασθενούς με χρήση συμπερασματικών όρων, η) να περιγράφεται η συμπεριφορά του ασθενούς, υποδεικνύοντας το πότε κλαίει ή τρέμει ή φαίνεται ενοχλημένος/ος, ή χαρούμενος/ος, θ) να γίνεται καταγραφή της ώρα και της ημέρας που ο/η ασθενής εξετάζεται και, εάν είναι δυνατόν, να αναφέρεται πόσος χρόνος έχει παρέλθει από το συμβάν της κακοποίησης, χρησιμοποιώντας φράσεις όπως «ο/η ασθενής δηλώνει» (Isaac & Enos, 2001).
- Πρέπει να αναπτυχθούν μηχανισμοί συνεχιζόμενης παρακολούθησης των περιστατικών προκειμένου να εξασφαλιστεί ο σχεδιασμός αποτελεσματικών παρεμβάσεων. Η αξιολόγηση βοηθά τους υπευθύνους να αναγνωρίσουν τις ορθές πρακτικές, την αποτελεσματικότητα των ενεργειών αντιμετώπισης, και εάν υπάρχουν ανάγκες του θύματος/επιζώντος που δεν έχουν καλυφθεί. Όλοι οι φορείς θα μπορούσαν να εμπλακούν στην ανάπτυξη αυτών των μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης (Paradakaki et al., 2013b).

- Πρέπει να δημιουργηθεί ένα σύστημα αναφοράς σε κάθε χώρο για να βοηθήσει το θύμα να λάβει βοήθεια εγκαίρως (Papadakaki et al., 2012; 2013a; 2014).
- Χρειάζεται να καθιερωθεί μια συντονισμένη και συστηματική προσέγγιση για την καλύτερη διαχείριση της ενδοσυντροφικής βίας, μέσω της ανάπτυξης επιπλέον συστημάτων επικοινωνίας μεταξύ των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των αρμόδιων φορέων (Papadakaki et al., 2012; 2014).
- Οι αναφορές μεταξύ των υπηρεσιών και οι διαδικασίες παραπομπής θα πρέπει να είναι ενιαίες και τυποποιημένες, καθώς επίσης γραμμένες και μεταφρασμένες στις κατάλληλες τοπικές γλώσσες (UNICEF, 2003).
- Πρέπει να αναπτυχθούν ικανότητες πολυπολιτισμικής προσέγγισης των επαγγελματιών στον τομέα της υγείας, μέσω ειδική κατάρτισης, καθώς και μέσω της επιλογής ειδικευμένων διερμηνέων (και όχι οικογενειακά μέλη, φροντιστές και παιδιά), οι οποίοι θα είναι εκπαιδευμένοι να κατανοούν την ενδοσυντροφική βία. Αυτό πρέπει τίθεται σε προτεραιότητα, όταν πρόκειται για την παροχή βοήθειας σε θύματα και στις οικογένειές τους με περιορισμένη γνώση της εγχώριας γλώσσας (UNHCR, 2003; MacFarlane et al., 2012).

3.6. Υποστηρηκτικές Υπηρεσίες

Συστάσεις για την έμφυλη Βία

Εισαγωγή

Τα περιεχόμενα αυτής της ενότητας έχουν καθοριστεί λαμβάνοντας ως προτεραιότητα τις ανάγκες και τις ανησυχίες των θυμάτων, οι οποίες αξιολογήθηκαν σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας που διεξήχθη στο πλαίσιο του έργου WOMPOWER. Μέσω αυτής της ενότητας προβλέπεται να επιτευχθεί:

α) Καλύτερη ενημέρωση των θυμάτων για τα διαθέσιμα δίκτυα πηγών βοήθειας (διάδοσης), β) Βασικά κριτήρια για τον καθορισμό και την ενθάρρυνση δημιουργίας πηγών βοήθειας, οι οποίες θα είναι καλύτερα προσαρμοσμένες στις ανάγκες και τις προδιαγραφές των θυμάτων.

1. Πληροφορίες που χρειάζονται τα θύματα

Για τη βελτίωση των πληροφοριών που χρειάζονται τα θύματα των εγκληματικών πράξεων, προτείνουμε:

Για τους επαγγελματίες:

- Να προωθηθεί η δικτύωση των οργανισμών κάθετα και οριζόντια, η οποία θα επιτρέπει σε κάθε επαγγελματία να γνωρίζει και να απευθύνεται στην πιο κατάλληλη πηγή βοήθειας ανάλογα την κάθε περίπτωση.
- Να αναπτυχθεί μία βάση με τις πηγές βοήθειας που θα επιτρέπει την ανταπόκριση στις πιθανές ανάγκες των θυμάτων και την συγκέντρωση πληροφοριών όσον αφορά στην κάθε πιθανή ανάγκη που μπορεί να έχουν.

Για τα θύματα:

- Να παρέχονται πληροφορίες με απλές και κατανοητές εκφράσεις, χωρίς εκτενείς ορολογίες, άμεσες και λεπτομερείς πληροφορίες: «τεχνογνωσία».

2. Ειδικές υπηρεσίες

Προκειμένου να προωθηθεί η δημιουργία οργανισμών που θα παρέχουν εξειδικευμένη υποστήριξη σε θέματα έμφυλης βίας, οι επαγγελματίες που θα συμμετάσχουν σε αυτά θα πρέπει να είναι γνώστες των ειδικών αναγκών των θυμάτων ή πιθανών θυμάτων και να παρέχουν ολοκληρωμένη υποστήριξη.

3. Εξειδίκευση

Οι επαγγελματίες κάθε τομέα (δικαστές, αστυνομικοί, κοινωνικοί λειτουργοί, κλπ.) πρέπει να εκπαιδευτούν προκειμένου να διαχειριστούν την ενδοσυντροφική βία, να την αναγνωρίσουν και να γνωρίζουν πώς μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες και στις ελλείψεις που μπορεί να έχουν τα θύματα. Επομένως, πρέπει να προωθήσουμε την κατάρτιση και την εξειδίκευση των επαγγελματιών σε κάθε στάδιο της συνεργασίας τους με τα θύματα.

4. Πρωτόκολλα Δράσης

Η δημιουργία Πρωτόκολλων Δράσης για τους επαγγελματίες, τόσο στην πρόληψη όσο και στην άμεση παρέμβαση, θα συμβάλει σε ομοιογενείς ενέργειες στον τομέα αυτό και θα τους εξοπλίσουν με κοινά εργαλεία.

Αυτά τα Πρωτόκολλα θα πρέπει να εμπεριέχουν ως βασικό στοιχείο τον συντονισμό όλων των επαγγελματιών, ώστε το πρόβλημα με το οποίο το θύμα έρχεται αντιμέτωπο, να μην μπορεί να διαχωριστεί από την ποικιλομορφία των εμπλεκόμενων επαγγελματιών.

5. Έλεγχος Θεσμών

Να δημιουργηθούν θεσμοί δημόσιου ελέγχου, μέσω μίας νομικής αρχής που θα επιβάλλει κυρώσεις, οι οποίοι θα επιτρέπουν την εκτίμηση των

στοιχείων και τον εντοπισμό τυχόν παραβάσεων των πρωτόκολλων δράσης, όπως επίσης και να διευκολύνουν τον θεσμικό συντονισμό. Η νομική αρχή που θα είναι υπεύθυνη για τις κυρώσεις θα δρα, αν μετά από τον εντοπισμό της ανωμαλίας, δεν εφαρμοστούν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να επιλυθεί το συγκεκριμένο πρόβλημα.

6. Διεξοδική αποκατάσταση του θύματος και του θύτη

Οι πηγές βοήθειας που παρέχουν υποστήριξη θα πρέπει, επίσης, να συνοδεύονται από τη θεραπεία των θυμάτων και των δραστών αφού έχουν τελειώσει οι βίαιες καταστάσεις: το εστιασμένο σχέδιο αποκατάστασης επιτρέπει τον έλεγχο και την θεραπεία των θυμάτων και των δραστών.

7. Εξατομικευμένη υποστήριξη

Οι υπηρεσίες υποστήριξης θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα χαρακτηριστικά του θύματος, τα οικογενειακά βάρη και τις συγκεκριμένες ανάγκες κατά τη διάρκεια της παρέμβασης και αποκατάστασης.

8. Πολιτειακή βοήθεια και επιχορηγήσεις

Τα ιδρύματα που υποστηρίζουν και παρέχουν την αποκατάσταση και την κοινωνική επανένταξη των θυμάτων έμφυλης βίας θα πρέπει να ενισχυθούν οικονομικά μέσω επιχορηγήσεων της Πολιτείας, λόγω του ότι η οικονομική ανεξαρτησία των θυμάτων είναι, τις περισσότερες φορές, καίριας σημασίας προκειμένου να απεμπλακούν από τον κύκλο της βίας και να ξανακτίσουν τη ζωή τους μακριά από τον δράστη. Αποτελεί ζωτικής σημασίας το γεγονός ότι οι δημόσιοι και ιδιωτικοί οργανισμοί που σκοπό έχουν την καταπολέμηση της έμφυλης βίας πρέπει να έχουν αρκετή οικονομική βοήθεια και επιχορηγήσεις ώστε να μπορούν να παράσχουν στα θύματα οικονομική στήριξη όταν εξέλθουν από την βία.

9. Θεραπεία για τα ανήλικα θύματα

Οι ανήλικες που έχουν βιώσει βία εντός της οικογένειας πρέπει να θεωρηθούν ως θύματα και να τους προσφερθεί η κατάλληλη φροντίδα από

τις υποστηρικτικές υπηρεσίες. Ταυτόχρονα, πρέπει να εκτιμηθούν οι πιθανές επιπτώσεις, αυτών που έχουν βιώσει, στην ενήλικη ζωή τους και να προληφθεί η αντιγραφή των ρόλων και η απενεχοποίηση της βίας ως κανόνα συμπεριφοράς σε μία ρομαντική σχέση. Πρέπει να υπάρχουν εύκολες και συνοπτικές διαδικασίες, ιδιαίτερα, όταν οριστούν περιοριστικά μέτρα για την προστασία των ανηλίκων.

3.7. Έρευνα

Συστάσεις για την Έμφυλη Βία

Εισαγωγή

Πολλοί κυβερνητικοί και μη-κυβερνητικοί οργανισμοί, καθώς επίσης και εκπαιδευτικά ιδρύματα σε όλο τον κόσμο έχουν εκπονήσει έρευνα πάνω στην έμφυλη βία, αλλά τα στοιχεία δεν είναι συχνά προσβάσιμα, ούτε διεξοδικά, ούτε εμπειριστατωμένα ή εύχρηστα. Υπάρχουν ουσιαστικά ερευνητικά κενά. Θα πρέπει να γίνει μια συστηματική προσπάθεια προκειμένου να προωθηθεί ένα συγκεκριμένο ερευνητικό πρόγραμμα, μέσω του οποίου θα καταγραφούν τα κενά και βασιζόμενο στα υπάρχοντα στοιχεία και στην υπάρχουσα έρευνα θα αναγνωρίσει και θα πληροφορήσει για τις ορθές πρακτικές, τα στοιχεία και την έρευνα, συμπεριλαμβανομένων των μικρότερων μελετών εντός της κοινότητας (Elsberg, 2001).

Συστάσεις

Αυτός ο στόχος θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω των ακόλουθων συστάσεων:

Καθιέρωση οικονομικά αποδοτικών και γρήγορων συστημάτων αξιολόγησης, με τη χρήση κοινών ορισμών και ενιαίων ερευνητικών μεθόδων. Αυτά τα συστήματα θα βοηθήσουν τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής με το να τους παράσχουν τις απαραίτητες πληροφορίες για την

ενίσχυση των προσπάθειών πρόληψης σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο (WHO, 2002).

Η εφαρμογή λεπτομερών βάσεων δεδομένων για την συνεχιζόμενη παρακολούθηση και αξιολόγηση της ενδοοικογενειακής βίας, παίζει σημαντικό ρόλο στην κατανόηση των εξελίξεων στον τομέα της βίας, στην καταγραφή και μέτρηση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων πρόληψης και αποκατάστασης. Η καταγραφή και η συνεχής συλλογή στοιχείων σε τοπικό και εθνικό επίπεδο πρέπει να οδηγήσουν σε περαιτέρω έρευνα ως προς το πώς να αναπτυχθούν και να αξιολογηθούν παρεμβάσεις για την αποτελεσματική πρόληψη της ενδοοικογενειακής βίας. Αυτή η έρευνα θα πρέπει να επικεντρωθεί στα καίρια κενά των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών (π.χ. φτώχεια, σεξισμό, και άλλες μορφές διάκρισης και κοινωνικού αποκλεισμού), που αυξάνουν τον κίνδυνο ενδοσυντροφικής βίας και θυματοποίησης. Σε αυτή την εργασία θα πρέπει να προστεθούν προσπάθειες καταγραφής της μεθοδολογίας που χρησιμοποιούν οι ερευνητές, ώστε να μπορούν να αξιολογηθούν (CDS, 2011).

Τα ακαδημαϊκά ιδρύματα, η Κοινωνική Πρόνοια και οι Υπηρεσίες Υγειονομικής Περίθαλψης είναι οι πιο κατάλληλοι φορείς που θα μπορούσαν να υποστηρίξουν μακροχρόνια την ανάπτυξη συγκεκριμένων δεικτών μέτρησης της έμφυλης βίας εντός των εγχώριων συστημάτων της κάθε χώρας.

Δημογραφικές και Υγειονομικές Έρευνες, καθώς και άλλες έρευνες θα πρέπει να σχεδιαστούν για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, όπως είναι η ενσωμάτωση μετρήσεων που σχετίζονται με τον ευάλωτο πληθυσμό ή τον πληθυσμό που βρίσκεται σε κίνδυνο. Σημαντικές πληροφορίες οι οποίες σχετίζονται με την έμφυλη βία θα μπορούσαν να συλλεχθούν, όπως η έκθεση στη βία, οι παράγοντες που σχετίζονται με τον κίνδυνο, η έκβαση της υγείας και οι συνέπειες στο κοινωνικό περιβάλλον (WHO, 2005).

Για την ανάπτυξη συγκρίσιμων στοιχείων που να χαρακτηρίζονται από ακρίβεια και συνέπεια, οι φορείς/υπηρεσίες χρειάζεται να βελτιώσουν τις μεθόδους τους όσον αφορά στη συλλογή στοιχείων, να εργαστούν προς την εναρμόνιση των δεικτών μέτρησης, όπου κρίνεται κατάλληλο, και να υποστηρίξουν τη χρήση κοινών κατευθυντήριων γραμμών (USAID, 2012).

4. Συμπεράσματα

Η πρόληψη και η διαχείριση της έμφυλης βίας στην Ευρώπη αποτελεί καίριας σημασίας ζήτημα το οποίο χρειάζεται συντονισμένη δράση σε διάφορους τομείς.

Μια ενδεδειγμένη αντιμετώπιση συμπεριλαμβάνει τη δυναμική προώθηση ενός νέου συνόλου κανόνων και μίας θετικής σεξουαλικότητας. Πρωταρχικά, είναι σημαντική τόσο η πρόληψη της διαπροσωπικής βίας μέσω μιας εκπαίδευσης ευαισθητοποιημένης στα δύο φύλα, όσο και η προώθηση της ισότητας των φύλων στο σχολείο και η σεξουαλικά εστιασμένη διαπαιδαγώγηση στο πλαίσιο της κοινότητας.

Χρειάζονται βελτιώσεις στους νόμους που αναφέρονται στην ενδοοικογενειακή βία, οι οποίες θα εξασφαλίζουν μία ανθρώπινη προσέγγιση των θυμάτων.

Η επένδυση στην γνώση για την έμφυλη βία μέσω ενδεδειγμένης έρευνας και συστημάτων συνεχιζόμενης παρακολούθησης σε εθνικό επίπεδο, είναι απαραίτητη για την καταγραφή του προβλήματος και την μέτρηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων πρόληψης και διαχείρισης. Απαιτείται συνεπής και συγκρίσιμη συλλογή στοιχείων που αφορούν την πραγματική έκταση της έμφυλης βίας στις διάφορες χώρες και σε όλη την Ευρώπη.

Είναι, επίσης, απαραίτητος ο διεπιστημονικός και διακρατικός διάλογος καθώς και η προώθησή του σε μία προσπάθεια της ενοποιημένης Ευρωπαϊκής για τη διαχείριση και την ανταπόκριση σε αυτό το κυρίαρχο πρόβλημα.

Τέλος, είναι σημαντικό να γίνουν αλλαγές στον νόμο και στα πολιτικά μέτρα, κάτι το οποίο θα έχει μόνο θετικά αποτελέσματα όταν συνδυαστούν με μία αλλαγή στην κουλτούρα. Όλοι εμείς χρειάζεται να συνεισφέρουμε σε αυτή τη προσπάθεια.

5. Επιλεγμένες παραπομπές

Fanslow JL, Norton RN, (1998) Spinola Indicators of assault-related injuries among women presenting to the emergency department. *Ann Emerg Med* 32: 341–348.

Thompson M., Saltzman L., Johnson H. (2003) A comparison of risk factors for intimate partner violence-related injury across two national surveys on violence against women. *Violence against Women*, 9: 438–457.

WHO (2002) *World Report on Violence and Health* World Health Organization, Geneva.

McCaw B., Golding JM., Farley M., et al. (2007) Domestic violence and abuse, health status, and social functioning. *Women Health*, 45: 1–23.

Ellsberg M., Heise L., Peña R. et al. (2001) Researching domestic violence against women: Methodological and ethical considerations. *Stud Fam Planning*, 32: 1–16.

Isaac NE, Enos VP. (2001) Documenting Domestic Violence: How Health Care Providers Can Help Victims. *National Institute of Justice Research in Brief*. 2001:1–5.

Legislative recommendations (October, 2012), HERA project, Daphne III, Available at: <http://www.heraproject.eu/adaptingsystem/intercambio/descargas/en/descargables/LEGISLATIVE%20RECOMMENDATIONS%20GLOBAL2.pdf> (Assessed on 20 April 2014)

Manual on good practices for police intervention in gender-based violence (October, 2012). HERA project, Daphne III, Available at: <http://www.heraproject.eu/adaptingsystem/intercambio/escargas/en/descargables/POLICE%20INTERVENTION%20GENDER%20VIOLENCE.pdf> (Assessed on 20 April 2014)

Macfarlane A, O'Donnell C, Mair F, O'Reilly-de Brún M, de Brún T, et al. (2012) “REsearch into implementation STRategies to support patients of different ORIGins and language background in a variety of European primary care settings (RESTORE): study protocol”. *Implementation Science* 20; 7(1):111.

Golding JM. (1999) Intimate partner violence as a risk factor for mental disorders: a meta-analysis. *J Fam Viol*; 14:99–132.

Campbell JC, Soeken K. (1999). Women's responses to battering over time: an analysis of change. *J In- terpers Viol* 14: 21–40.

WHO (2005). 1st consultation of the high level advisory panel on health statistics report, Geneva

Stevens L., (2007). Screening for Sexual Violence: Gaps in Research and Recommendations for Change, Available on line at http://www.vawnet.org/research/summary.php?doc_id=1191&find_type=web_desc_AR

Papadakaki M., Tzamalouka G., Chatzifotiou S., Chliaoutakis J. "Seeking for risk factors of intimate partner violence (IPV) in a Greek national sample: the role of self-esteem" *Journal of Interpersonal Violence* 2009, 24(5): 732-750.

Papadakaki M., Prokopiadou D., Petridou E., Kogevinas M., Lionis C. (2012). "Defining physicians' readiness to screen and manage intimate partner violence in Greek primary care settings", *Evaluation and the Health Professions* 35(2):199-220.

Papadakaki M., Kastrinaki E., Drakaki R., Chliaoutakis J. (2013a) "Managing Intimate Partner Violence at the Social Services Department of a Greek University hospital" *Journal of Social Work* doi: 10.1177/1468017311435445.

Papadakaki M, Petridou E, Kogevinas M, Lionis C. (2013b) "Measuring the effectiveness of an intensive IPV training program offered to Greek general practitioners and residents of general practice." *BMC Medical Education* 28; 13:46.doi: 10.1186/1472-6920-13-46.

Papadakaki M., Petridou E., Petelos E., Germei E., Kogevinas M., Lionis C. (2014) "Management of Victimized Patients in Greek Primary Care Settings: A Pilot Study" *Journal of Family Violenc (DOI)* 10.1007/s10896-014-9596-3

«Αυτή η δημοσίευση πραγματοποιήθηκε με την οικονομική υποστήριξη του προγράμματος DAPHNE III της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τα περιεχόμενα αυτής της δημοσίευσης αποτελούν αποκλειστική ευθύνη των συγγραφέων και δεν μπορούν με κανένα τρόπο να θεωρηθούν ως απόψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής».